

شب کیوان ساکت

هفتصد و پنجاه و سومین شب شب‌های بخارا به بزرگداشت کیوان ساکت، نوازنده تار، سه‌تار و آهنگساز اختصاص دارد. این بزرگداشت توسط مجله بخارا و مؤسسه فرهنگی و هنری فرهیض در ساعت پنج بعدازظهر یکشنبه، دهم تیرماه در تالار فردوسی خانه اندیشمندان علوم انسانی برگزار می‌شود. در این مراسم میرجلال‌الدین کزازی، کامبیز روشن‌روان، بیژن کامکار، امیرحامد موسوی و علی‌دهباشی سخنرانی خواهند داشت و تماسی تصویری بایدالله کابلی برقرار خواهد شد. علاوه بر آن طی این مراسم قطعاتی با آواز وحید تاج و نوازندگی پاشا هنجتی نوازنده نی، سیاوش ساکت نوازنده تنبک و کیارش ساکت نوازنده تار اجرا می‌شود و شب‌نامهنگ سرپنجه که برشی از زندگی حرفه‌ای کیوان ساکت را به نمایش می‌گذارد، پخش خواهد شد. کیوان ساکت در سال ۱۳۴۰ در مشهد به دنیا آمد و از همان کودکی به فراگیری موسیقی پرداخت. او ارکستر بزرگ کیوان ساکت را با بیش از ۶۰ نوازنده تأسیس کرد.

آرونداتی روی
برنده جایزه پن پینتر

آرونداتی روی، نویسنده‌ی هندی، جایزه‌ی پن پینتر را دریافت کرد و به فهرستی از غول‌های ادبی‌ای که برنده این جایزه شده‌اند، مانند مالوری بلکمن و مارگارت اتوود پیوست. روی پس از بردن این جایزه گفت: «ای کاش هارولد پینتر امروز با ما بود تا درباره چرخش تقریباً غیرقابل درک جهان بنویسد. از آنجایی که او نیست، برخی از ما باید تمام تلاش خود را بکنیم تا جای او را پر کنیم». جایزه پن پینتر در سال ۲۰۰۹ توسط انجمن قلم انگلیس برای ادای احترام به نمایشنامه‌نویس فقید، هارولد پینتر تأسیس شد و هر ساله به نویسندگانی اعطا می‌شود که دارای شایستگی ادبی برجسته هستند. سوزانا آرونداتی روی، نویسنده‌ی برجسته ۶۲ ساله‌ی هندی است که شهرتش علاوه بر کتاب‌هایش، به دلیل فعالیت‌های سیاسی، فمینیستی و حقوق بشری اوست. او در سال ۱۹۹۷ برای رمان «خدای کوچک» برنده جایزه ادبی من بوکر شده بود.

مارتین مول درگذشت

مارتین مول، بازیگر و کمدین آمریکایی که به خاطر بازی در سریال‌های سایبرینا جادوگر نوجوان و پرورش شکست‌خورده شناخته می‌شود، پس از یک مبارزه طولانی با بیماری در سن ۸۰ سالگی درگذشت. مول در شیکاگو به دنیا آمد، در اوهایو و کانکتیکات بزرگ شد و هنر را در رود آیلند و رم خواند. او فعالیت تجاری نمایشی خود را به عنوان یک ترانه‌سرا آغاز کرد و به عنوان یک کمدین موزیکال شناخته شد و پیش از موفقیت در تلویزیون و سینما، در کلوپ‌های هالیوود موسیقی و برنامه کمدی اجرا کرد. مول علاوه بر بازیگر، گیتاریست و نقاش نیز بود و در بسیاری از برنامه‌های تلویزیونی معروف از جمله سیمپسون‌ها، مرد خانواده، قانون و نظم؛ واحد قربانیان ویژه، دختران طلایی و دو مرد و نیم به عنوان مهمان حضور داشت. برخی از فیلم‌هایی که او در آن‌ها نقش آفرینی کرده است عبارتند از: قاتلین، غریبه‌های فامیل، خانم داوت‌فایر و تد و ونوس.

کتاب
اندیشه

کی هیروتا نویسنده ۴۳ ساله این کتاب، «هانا آرنت و آیزایا برلین» را در سال ۲۰۲۱ منتشر کرد. او استادیار انستیتوی مطالعات پیشرفته در دانشگاه آرهوس دانمارک است و دکترای نظریه سیاسی از دانشگاه آکسفورد دارد. هیروتا در آکسفورد و انستیتوی مطالعات پیشرفته پاریس تدریس کرده است و از دیگر آثار او می‌توان به کتاب «آرنت: در باب آزادی، اختیار و انقلاب» اشاره کرد که در سال ۲۰۱۹ به چاپ رسید. هیروتا نظریه‌پردازی سیاسی است که در تلاقی فلسفه هنجاری و تاریخ فکری کار می‌کند و حوزه اصلی پژوهش‌های او مفاهیمی چون آزادی، ظلم، سلطه، قدرت، نمایندگی، شهروندی و عاملیت است.

در اهمیت آرنت و برلین

هانا آرنت و آیزایا برلین را می‌توان از مشهورترین فیلسوفان قرن بیستم دانست؛ متفکرانی که دایره آرایشان در شعاعی وسیع منتشر و ترجمه شد و امروزه همچنان بسیاری از محققان و دانشوران با الهام از آموزه‌ها و آثار این دو متفکر یهودی، دست به تحلیل می‌زنند. برای بسیاری از کنشگران مدنی و پژوهشگران حوزه سیاست دفاع هر دوی آنها از لیبرالیسم و مهمتر از آن، مقابله همه‌جانبه‌شان با اشکال مختلف اقتدارگرایی به‌خصوص توتالیتراریسم مایه تحسین است و از نظر گستره تاثیرگذاری بدون تردید، آرنت و برلین را می‌توان جزو فیلسوفان کامیاب جهان دانست. در ایران نیز توجه به آثار آنها قابل توجه است. ترجمه آثار آرنت از نخستین سال‌های بعد از انقلاب به‌همت عزت‌الله فولادوند آغاز شد و او دو کتاب مهم «انقلاب» و «خشونت» را ترجمه کرد. بعدتر نیز محسن ثلاثی، مسعود علیا و مهدی تدینی دست به ترجمه مهمترین آثار او «عناصر و خاستگاه‌های حاکمیت توتالیتر»، «وضع بشر» و «حیات ذهن» زدند و همچنان نیز ترجمه آثار آرنت در این سال‌ها تداوم داشته است؛ چنانکه از کتاب مشهور «آشمن در اورشلیم» (گزارشی در باب ابتذال بشر) او نیز دو ترجمه به فارسی در دو سال اخیر به بازار آمده است. زنگ ترجمه آثار برلین را اما محمدعلی موحد به صدا درآورد. آنگاه که در سال ۱۳۶۸ کتاب مهم «چهار مقاله درباره آزادی» برلین را در نشر خوارزمی به چاپ رسانید. بعدتر نیز در دهه ۱۳۸۰، نشر ماهی دست به انتشار ترجمه عمده دیگر آثار برلین نظیر «ریشه‌های رومانتیسم»، «آزادی و خیانت به آزادی» و «مجوس شمال» زد و سفارش این ترجمه‌ها را به مترجمانی زبردست چون عزت‌الله فولادوند، عبدالله کوثری و رضا رضایی سپرد. این روند همچنان ادامه دارد و در سال‌های اخیر کتاب «ویکو و هردر» و در سال جاری کتاب «خارپشت و روباه» با ترجمه نجف دریابندری منتشر شده است.

نقد برلین بر آرنت

در کنار همه اینها می‌دانیم که برلین دو بار نیز در سال‌های ۱۹۶۰ و ۱۹۷۷ میلادی به ایران سفر کرد و یک‌بار نیز به دعوت رامین جهاننگلو پاسخ مثبت داد و به گفت‌وگویی طولانی با او نشست. متن این گفت‌وگویی خواندنی که می‌تواند نقشی موثر در فهم ساده‌تر اندیشه‌های برلین داشته باشد، سال ۱۳۸۱ در کتابی با نام «در جست‌وجوی آزادی» با ترجمه خجسته کیا به فارسی درآمد. از قضا در همان گفت‌وگو بود که برلین نظر منفی خود را نسبت به آراء و آثار هانا آرنت ابراز کرد. برای نمونه در همان آغاز پاسخش به پرسش جهاننگلو درباره این سخن آرنت: «ویکو اگر امروز زنده می‌بود، چه‌بسا در شرایط کنونی به تاریخ روی نمی‌آورد، بلکه به تکنولوژی روی می‌آورد»، بدون تعارف و بی‌مجامله گفت: «چه یاره‌هایی!». برلین البته منکر اهمیت تکنولوژی در تمدن کنونی و توجه متفکران به آن در عصر حاضر نبود، اما در عین حال درباره پیش‌بینی آرنت تردیدهایی جدی داشت: «این تصور که تکنولوژی کنونی جایگزین دلبستگی او به تاریخ در شعب فراوان فعالیت‌های انسانی و بافت غنی حرکت تاریخی می‌شود، نمایانگر فقدان درک هانا آرنت از موضوع است» و پنهان نمی‌کرد که «احترام زیادی برای این بانو قائل نیست» و نمی‌تواند کار او را ارج نهد. برلین دلیل عمده این بی‌اعتباری تلاش آرنت را چنین خلاصه می‌کرد: «او هیچ استدلالی، شواهد جدی فلسفی یا تفکر تاریخی عرضه نمی‌کند. همه گفته‌هایش مشتت تداعی‌های فارغ مابعدالطبیعی است. از یک حکم به حکم دیگر می‌پرد، هیچ ارتباط منطقی یا عقلانی یا تحلیلی میان آنها نیست.» برلین در همین مصاحبه به کتاب‌هایی از آرنت هم که مطالعه کرده است، اشاره می‌کند و توضیحاتی درباره کیفیت آنها می‌دهد: او درباره «ریشه‌های توتالیتراریسم» معتقد است که سخن آرنت درباره نازی‌ها نادرست است، ولی درست است. نظر آرنت درباره روس‌ها را اما «کلاً خطا» قلمداد می‌کند. درباره کتاب «وضع بشر» اما می‌گوید که هر دو ایده آرنت در این اثر نادرست است. برلین یکی از این دو ایده را این می‌داند: یونانیان برخلاف یهودیان به کارکردن ارج نمی‌گذاشتند. برلین می‌گوید چنین نیست و اول، «یونانیان آموزه‌ای درباره کار نداشتند» و دوم، در نظر یهودیان کار کردن به دلیل هبوط آدم، نفرین بود و سوم، این اندیشه که کار شرافت است، آموزه‌ای مسیحی است بنابراین این بحث‌های آرنت ربطی ندارد به «هومر، سوفوکلس، اشعیا و خاخام آکی‌با».

مناظره دو مفهوم از آزادی و انسان‌بودگی

نگاهی به تنش‌ها و تفاوت‌های فکری هانا آرنت و آیزایا برلین

گزارشی از روابط مناقشه‌برانگیز این دو متفکر، به برخی از اختلاف‌نظرهای سیاسی و فلسفی این دو متفکر اشاره کند. آرنت به‌طور کلی متفکری است که جدا از آثارش، زیستش نیز مایه ابراز نظرهای متفاوتی شده است. برای نمونه رابطه عاشقانه او با مارتین هایدگر و ارتباط خاصی که با کارل یاسپرس داشت، باعث شده است که برخی فراز و فرود اندیشه او را گاه با سوانح زندگی عمومی‌اش چون فرار از آلمان نازی و حتی زندگی خصوصی او توضیح بدهند. آیزایا برلین نیز البته زندگی ساده و یکنواختی نداشت و متاثر از برخی تحولات دوران‌ساز قرن بیستم چون انقلاب اکتبر ۱۹۱۷، مجبور به مهاجرت از شوروی شد و یهودی بودن او نیز مزید بر علت بود تا او ویژگی منحصر به فردی در فضای فکری جامعه بریتانیا پیدا کند.

فرزاد نعمتی
خبرنگار گروه فرهنگ

به تازگی بنگاه ترجمه و نشر کتاب پارسه، کتابی را با عنوان «هانا آرنت و آیزایا برلین» منتشر کرده است. این کتاب نوشته کی هیروتا و ترجمه سامان صفرزائی است و با عنوان فرعی «آزادی، سیاست و انسانیت» سراغ زندگی و آثار این دو نظریه‌پرداز سیاسی رفته است تا از خلال